

CZU: 341(478)

**PRINCIPIILE ȘI FORMELE DE PROTECȚIE INTERNAȚIONALĂ A STRĂINILOR
ÎN LUMINA LEGII REPUBLICII MOLDOVA 270/2008**

Botnari Elena, *doctor în drept, conferențiar universitar, Catedra de Drept a Facultății de Drept și Științe Sociale, Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți, MECC.*

The article examines the principles and forms of international protection of foreigners in the light of Law R. Moldova, in force, no. 270/2008 on asylum in the Republic of Moldova. The criteria for inclusion, exclusion and cancellation of refugee status, humanitarian protection, temporary protection, political asylum, the rights of refugees and beneficiaries of international protection are delimited.

Key words: *international protection, humanitarian, temporary, principle, form, refugee, asylum, beneficiary, applicant, law.*

În calitatea ei de membru al ONU, Republica Moldova (RM) a aderat la *Convenția privind statutul refugiaților* din 1951 și *Protocolul adițional* din 1967 prin Legea RM nr. 677 din 23.11.2001. Aceasta a fost etapa incipientă a elaborării cadrului normativ intern în domeniul protecției drepturilor refugiaților. Ulterior a fost adoptată Legea RM nr. 1286 din 25.07.2002 cu privire la statutul refugiaților, abrogată complet în 2008 și substituită prin Legea RM nr. 270 din 18.12.2008 privind azilul în RM, în vigoare, care reglementează statutul juridic al solicitanților de azil, formele de protecție internațională, procedura de acordare, încetare și anulare a protecției internaționale [1].

Azilul este instituția juridică care reglementează formele de protecție internațională a străinului: statutul de refugiat, protecția umanitară, protecția temporară, azilul politic.

Ca și orice instituție juridică, azilul este întemeiat pe un șir de *principii* prevăzute în Legea 270/2008 privind azilul în RM, art. 9-15 [1], după cum urmează:

- a) principiul *accesului în teritoriu*, potrivit căruia solicitanții de azil nu vor fi sancționați pentru intrare sau ședere ilegală pe teritoriul RM;
- b) principiul *nediscriminării*, potrivit căruia prevederile legislației naționale se aplică solicitanților de azil și beneficiarilor unei forme de protecție fără discriminare, indiferent de rasă, cetățenie, etnie, limbă, religie, apartenență politică, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă;
- c) principiul *nereturnării* (non-refoulement), conform căruia „(1) Nici un solicitant de azil nu va fi expulzat sau returnat de la frontieră ori de pe teritoriul RM. (2) Nici un beneficiar al unei forme de protecție nu poate fi returnat sau expulzat într-o țară ori în teritoriu unde ar putea exista o amenințare a vieții sau a libertății lui sau în care ar putea fi supus torturii, tratamentelor inumane sau degradante” (art. 11 al Legii 270/2008). Principiul *nereturnării* este codificat în art. 33 (1) al Convenției privind statutul refugiaților, art. 3 al CEDO, art. 3 al *Convenției privind tortura și alte tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante*, alte acte internaționale regionale, constituind regula dreptului internațional cutumiar. Principiul *nereturnării* se aplică tuturor refugiaților, inclusiv celor care nu au fost recunoscuți în mod oficial ca atare, precum și solicitanților de azil al căror statut nu a fost încă determinat;
- d) principiul *unității familiei*, potrivit căruia membrii de familie ai beneficiarului de o formă de protecție beneficiază de aceeași formă de protecție și de același statut ca și beneficiarul, dacă: a) însoțesc beneficiarul unei forme de protecție; b) se află în întreținerea acestuia și domiciliază împreună cu el; c) statutul lor personal nu este incompatibil cu statutul de refugiat sau cu cel al beneficiarului de o altă formă de protecție. Membrii de familie sunt soțul sau, după caz, soția, copiii cu vârstă de până la 18 ani, necăsătoriți, aflați în întreținerea acestora, indiferent de faptul dacă sunt din căsătorie ori din afara căsătoriei, ori adoptați, potrivit legii naționale din țara de origine, precum și părinții soților care locuiesc împreună. Soțul, soția beneficiază de *principiul unității familiei* în cazul în care căsătoria a fost încheiată înainte de intrarea pe teritoriul RM și înainte de data solicitării azilului de către beneficiar;
- e) principiul *confidențialității*, conform căruia datele și informațiile referitoare la cererea de azil sunt confidențiale. Obligația privind respectarea confidențialității revine tuturor autorităților și organizațiilor care desfășoară activități în domeniul azilului, terților care sunt implicați în procedura de azil, în special exigența vizează *Biroul Migrație și Azil al MAI*.

f) principiul *protecției minorilor*, potrivit căruia minorului care solicită azil sau care beneficiază de una din formele de protecție i se va acorda protecție și asistență pentru a-și realiza drepturile, cu respectarea interesului superior al copilului, luându-se în considerare vârsta și dezvoltarea lui. Copiii, solicitanți de azil, se consideră subiecți cu necesități speciale (art. 66-71) [1];

g) principiul *integrării sociale*, conform căruia autoritățile publice centrale și locale își vor da concursul la elaborarea și la implementarea programelor de integrare socială a persoanelor cărora li s-a acordat o formă de protecție. Principiu valorificat în Legea RM nr. 274 din 27.12.2011 privind integrarea străinilor în RM [2];

h) *beneficiul dubiului* este principiul și garanția procedurală de acordare condiționată a protecției solicitantului, atunci când parțial sau total motivele invocate în cererea de azil, care ar justifica acordarea unei forme de protecție, nu sunt probate cu documente sau cu alte dovezi, avându-se în vedere eforturile solicitantului pentru susținerea cererii, justificarea ei rezonabilă, coerența, plauzibilitatea, noncontradicția declarațiilor, credibilitatea solicitantului și celeritatea depunerii cererii care favorizează solicitantul de azil (art. 44 al Legii 270/2008);

i) *accesul la procedură* este principiul și garanția procedurală potrivit căruia autoritățile competente asigură accesul la procedura de azil oricărui străin, aflat pe teritoriul RM sau la frontieră, din momentul manifestării de voință, exprimată în scris sau verbal, din care să rezulte că acesta solicită protecția statului RM (art. 41 al Legii 270/2008).

j) *rolul activ al autorităților statului* este principiul și garanția potrivit căruia la soluționarea cererilor de azil, autoritățile competente investighează din oficiu orice împrejurare de fapt și de drept care ar putea conduce la soluționarea cauzei, chiar dacă împrejurarea nu a fost invocată sau menționată expres în cererea de azil sau în plângere, prin solicitarea de expertize, consultare de experți etc. (art. 42 al Legii 270/2008).

Protecția internațională este definită de legiuitor ca asigurarea accesului egal la un proces echitabil și eficient al procedurii de azil, exercitarea drepturilor solicitanților de azil, refugiaților, beneficiarilor de protecție umanitară și temporară în conformitate cu legislația națională și cu tratatele internaționale la care RM este parte [1].

Formele de protecție oferite de RM sunt: a) *statutul de refugiat*; b) *protecția umanitară*; c) *protecția temporară*; d) *azilul politic*.

a) *Statutul de refugiat* este forma de protecție, recunoscută de RM, a străinului sau apatridului, care întrunește condițiile prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților din 28 iulie 1951, precum și în *Protocolul privind statutul refugiaților din 31 ianuarie 1967*. Așadar, *statutul de refugiat* se recunoaște, la solicitare, străinului care, în virtutea unei temeri bine întemeiate de a fi persecutat pe motive de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un anumit grup social sau opinie politică, se află în afara țării a cărei cetățenie o deține și care nu poate sau, datorită acestei temeri, nu dorește să se pună sub protecția acestei țări; sau care, nedeținând nici o cetățenie și găsindu-se în afara țării în care își avea domiciliul legal și obișnuit, ca urmare a unor astfel de evenimente, nu poate sau, datorită respectivei temeri, nu dorește să se reîntoarcă (art. 17 al Legii 270/2008) [1]. Acestea sunt și *criteriile de includere* în statutul de refugiat. Statutul de refugiat are caracter individual, la cerere, și caracter ordinar de protecție.

Potrivit art. 18 al Legii 270/2008, *criteriile de excludere* de la recunoașterea statutului de refugiat sunt, dacă străinul: a) a comis o infracțiune împotriva păcii, o crimă de război sau o infracțiune împotriva umanității, așa cum sunt definite în tratatele internaționale la care RM este parte, precum și în legislația penală a RM; b) a comis o infracțiune gravă, deosebit de gravă sau excepțional de gravă de drept comun înainte de a intra pe teritoriul RM; c) a comis fapte care

sunt contrare scopurilor și principiilor ONU, enunțate în Preambulul și în art. 1 și 2 din *Carta ONU*; d) a planificat, a facilitat sau a participat la săvârșirea unor acte de terorism, după cum sunt definite în tratatele internaționale la care RM este parte.

Criteriile de încetare a statutului de refugiat sunt prevăzute expres în art. 81, Legea 270/2008, și intervin atunci, când străinul: a) s-a repus în mod voluntar sub protecția țării a cărei cetățenie o are; b) după ce și-a pierdut cetățenia, a redobândit-o în mod voluntar; c) a dobândit o nouă cetățenie și se bucură de protecția țării a cărei cetățenie a dobândit-o; d) s-a restabilit în mod voluntar în țara pe care a părăsit-o sau în afara căreia s-a aflat datorită temerii de persecuție; e) nu mai poate continua să refuze protecția țării de origine, deoarece împrejurările care au determinat acordarea statutului de refugiat au încetat să existe; f) a renunțat la statutul de refugiat, acordat legal. Prevederile respective nu se aplică refugiatului care, din motive imperioase ce se referă la persecuții anterioare, refuză protecția țării de origine. Statutul de refugiat se acordă pe o perioadă nedeterminată, până la apariția unui temei de încetare a statutului de refugiat.

În același timp, legiuitorul prevede în art. 82, Legea 270/2008, temeiurile de *anulare a statutului de refugiat*, atunci când: a) acest statut a fost acordat în baza unor declarații false, străinul a refuzat să prezinte anumite date ori s-a folosit de documente false care au fost luate în considerare la examinarea cererii sale de azil și care au fost decisive pentru recunoașterea formei de protecție, nu există alte motive care să conducă la menținerea statutului de refugiat; b) după acordarea statutului de refugiat, străinul a săvârșit una din faptele specificate la art. 18 al Legii 270/2008, arătate *supra*, ori s-a descoperit că a săvârșit o asemenea faptă înainte de rămânerea irevocabilă a deciziei prin care i s-a acordat acest statut. Procedura ordinară de încetare sau de anulare a statutului de refugiat se inițiază la dispoziția șefului *Direcție Azil și Integrare* (art. 83 al Legii 270/2008). Deciziile de încetare a statutului de refugiat, de anulare a statutului de refugiat pot fi atacate pe calea contenciosului administrativ fără respectarea unei proceduri prealabile.

b) Protecția umanitară este forma de protecție, recunoscută de RM, acordată străinului sau apatridului din alte motive decât cele prevăzute de *Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951*. Conform art. 19 al Legii 270/2008, *protecția umanitară* se acordă străinului care nu îndeplinește condițiile pentru recunoașterea statutului de refugiat și în a cărui privință există motive de a crede că, la întoarcere în țara de origine, va fi expus unui *risc serios* și din cauza acestui risc nu poate sau nu dorește să obțină protecția acelei țări. Prin *risc serios* se înțelege prezența uneia din următoarele situații: a) existența unei condamnări la pedeapsă capitală sau existența pericolului execuției; b) tortura sau tratamentele ori pedepsele inumane sau degradante aplicate solicitantului în țara sa de origine; c) amenințarea gravă și individuală la viața sau la integritatea corporală a unui civil din motive de violență generalizată în situații de conflict armat internațional sau intern. Așadar, riscul serios este *criteriul de includere sub protecție umanitară*.

Protecția umanitară se acordă pe o perioadă *de un an*, prelungirea căreia nu este prevăzută. Legiuitorul totuși n-a specificat în calitate de temei de încetare a protecției umanitare atingerea duratei maxime de protecție. Protecția umanitară are caracter individual și ordinar de protecție internațională.

Art. 20 al Legii 270/2008 specifică *criteriile de excludere de la acordarea protecției umanitare* a străinului care sunt aceleași ca și în cazul statutului de refugiat, cu excepția lit. d), potrivit căreia solicitantul care prezintă un pericol pentru ordinea publică sau pentru securitatea RM este exclus de sub protecție umanitară. Criteriile de excludere de sub protecție umanitară nu se confundă cu *criteriile de încetare a protecției umanitare*, specificate în art. 86, Legea

270/2008: a) împrejurările care au dus la acordarea ei au încetat să existe ori s-au schimbat în așa măsură încât protecția acordată nu se mai justifică; b) beneficiarul a redobândit în mod voluntar cetățenia pierdută sau a dobândit o nouă cetățenie, având protecția țării al cărei cetățean a devenit; c) șederea pe teritoriul RM este legalizată în alt mod (de ex. a dobândit statutul de refugiat sau statutul de apatrid); d) beneficiarul a renunțat la protecția acordată legal. *Biroul Migrație și Azil* va aprecia dacă schimbarea împrejurărilor nu este temporară și este atât de semnificativă încât să nu mai fie justificată temerea că beneficiarul protecției ar fi expus unui risc serios.

Legiuitorul arată în art. 87, Legea 270/2008, aceleași temeiuri de *anulare a protecției umanitare*, ca și în cazul anulării statutului de refugiat, descrise *supra*, cu trimitere la art. 20 al Legii 270/2008 (motivele de excludere de la protecția umanitară) [1]. După interviuarea beneficiarului de protecție umanitară, în baza informațiilor pregătite de *Direcția Azil și Integrare*, șeful acesteia ia una din următoarele decizii: a) menținerea protecției umanitare; b) încetarea protecției umanitare; c) anularea protecției umanitare. Deciziile respective ale șefului BMA, ca și în cazul celorlalte forme de protecție, pot fi atacate pe calea contenciosului administrativ fără respectarea unei proceduri prealabile.

c) Protecția temporară este forma de protecție cu caracter excepțional menită să asigure, în cazul unui aflux masiv și spontan de persoane strămutate care nu se pot întoarce în țara de origine, protecție imediată și temporară unor astfel de persoane, dacă există riscul ca sistemul de azil să nu poată procesa acest aflux fără efecte adverse pentru funcționarea sa eficientă, în interesul persoanelor în cauză și al altor persoane care au nevoie de protecție. Legiuitorul interpretează legal unele expresii din definiție. Prin *aflux masiv și spontan de persoane strămutate* se are în vedere un număr mare de persoane care vin dintr-o țară sau dintr-o zonă geografică specifică și care depășesc capacitatea *Direcției Azil și Integrare* de soluționare a cererilor individuale privind recunoașterea statutului de refugiat sau acordarea protecției umanitare, în condițiile și în termenele legale. *Persoanele strămutate* sunt străinii nevoiți să-și părăsească țara sau regiunea de origine, care nu se pot întoarce în condiții de siguranță datorită situației ce persistă în acea țară sau regiune și care se pot încadra în domeniul de aplicare a art. 1 (A) din *Convenția de la Geneva* sau a altor instrumente naționale ori internaționale prin care se acordă protecție internațională, în special: a) *persoane care au părăsit zone de conflict armat sau de violență endemică*; b) *persoane care sunt expuse riscului serios sau care au fost victime ale încălcărilor sistematice sau generalizate ale drepturilor lor*. Prin urmare, acestea vor fi și criteriile de includere sub protecție temporară a străinilor. Menționăm că criteriile de excludere de sub protecție temporară nu sunt prevăzute expres de legiuitor.

Protecția temporară se acordă prin hotărâre de Guvern, la propunerea MAI, în baza unui raport prezentat de BMA privind necesitatea de acordare a protecției temporare. Prin hotărâre de Guvern, se stabilesc măsurile și perioada pentru care se acordă protecția temporară, luându-se în considerare cauzele eventualelor afluxuri de persoane. Conform Legii 780/2008, art. 20, alin. (3) protecția temporară se acordă pe o perioadă *de un an*. În cazul în care motivele de protecție temporară persistă, durata protecției temporare poate fi prelungită cu perioade de *6 luni*, pentru maximum un an, dar care *să nu depășească 2 ani*. Deci, protecția temporară are caracter excepțional, temporar și colectiv. La acordarea, implementarea și încetarea protecției temporare, Guvernul urmează să consulte ÎCNUR și alte organizații internaționale.

Direcția Azil și Integrare a BMA înregistrează datele personale ale beneficiarilor de protecție temporară pe teritoriul RM și adoptă măsurile necesare pentru a pune la dispoziția

persoanelor care beneficiază de protecție temporară documentele necesare pentru întreaga durată a protecției. Fiecărui beneficiar de protecție temporară i se eliberează un document de identitate prin care i se acordă permisiunea de a rămâne pe teritoriul RM.

Beneficiarul de protecție temporară are dreptul să depună individual cerere de azil. Beneficiarul de protecție temporară care a depus cerere de azil își va menține statutul de solicitant de azil până la data rămânerii irevocabile a deciziei cu privire la cererea sa, acestuia nu i se vor aplica prevederile privind protecția temporară. Dacă, în urma unei analize, cererea de azil este respinsă de *Direcția Integrare și Azil*, persoana va continua să beneficieze de protecție temporară pentru restul perioadei de protecție.

Criteriile de încetare a protecției temporare, sunt prevăzute expres în art. 26 al Legii 270/2008: a) atingerea duratei maxime de protecție temporară, stabilită prin hotărâre de Guvern (maxim 2 ani); b) renunțarea la protecție; c) repatrierea voluntară; d) obținerea statutului de refugiat sau a protecției umanitare; e) legalizarea șederii în alt mod (de ex. obținerea statutului de apatrid); f) reinstalarea în altă țară. De menționat, că protecția temporară poate înceta în orice moment stabilit prin hotărâre de Guvern. Hotărârea de Guvern are la bază stabilirea faptului că situația din țara de origine este de asemenea natură încât să permită returnarea în siguranță a celor cărora li s-a acordat protecție temporară, cu respectarea corespunzătoare a drepturilor, libertăților fundamentale și a obligațiilor în ceea ce privește nereturnarea.

d) Azilul politic este forma de protecție excepțională acordată străinului de către Președintele RM, care se extinde asupra persoanelor care au deținut funcții politice, diplomatice sau de interes public în alte state sau în organisme internaționale, persoanelor care au demonstrat un deosebit atașament, respect și interes pentru RM, alte personalități marcante, care sunt persecutate în țara de origine pot solicita Președintelui RM acordarea de azil politic. Prin urmare, criteriile de includere sub forma azilului politic sunt: a) funcția publică deținută în alt stat/organisme internaționale; b) atașamentul vădit față de RM; c) persecuția în statul de origine, criteriul politic al persecuției fiind implicit. Criteriile de excludere și criteriile de încetare a azilului politic nu sunt prevăzute expres de legiuitor. Azilul politic are caracter excepțional, individual, la cerere, și temporar, având o reglementare sumară în Legea 270.

Cererile prin care se solicită azil politic se examinează de către *Comisia pentru problemele cetățeniei și azil politic de pe lângă Președintele RM*. Condițiile, regulile și temeiurile de acordare a azilului politic beneficiarului de azil politic sunt stabilite prin decret al Președintelui RM. Așadar, decretul prezidențial are caracter special față de normele generale din Legea 270/2008 în materie de azil politic. Persoanele cărora li s-a respins cererea de acordare a azilului politic pot solicita acordarea unei forme alternative de protecție internațională în condițiile Legii 270/2008.

Subliniem ca formele de protecție ordinară: statutul de refugiat și protecția umanitară, conferă beneficiarilor drepturile prevăzute pentru cetățenii străini și pentru apatrizi (Legea 200/2010 privind regimul juridic al străinilor), precum și următoarele *drepturi speciale*, conform art. 33 al Legii 270/2008:

a) *de a fi informat* în scris, într-o limbă pe care o cunoaște sau pe care se presupune în mod rezonabil că o cunoaște, cât mai curând posibil după obținerea formei de protecție, despre drepturile și obligațiile pe care le are;

b) *de a rămâne pe teritoriul RM și de a obține documentele corespunzătoare pentru confirmarea identității și pentru trecerea frontierei;*

- c) *de a alege locul de reședință și de a circula liber* în condițiile stabilite de legislația pentru străini;
- d) *de a fi angajat de persoane fizice sau juridice, de a exercita profesii libere, de a desfășura activitate de întreprinzător*, în conformitate cu legislația în vigoare;
- e) *de a fi salarizat și de a beneficia de celelalte drepturi materiale ce decurg din activitățile desfășurate, precum și de asigurare socială*, în condițiile legii;
- f) *de a fi încadrat în învățământul general obligatoriu*, în condițiile stabilite pentru cetățenii RM, precum și *în celelalte forme de învățământ*, în condiții legale stabilite pentru cetățenii străini și apatrizi;
- g) de a beneficia, în cazul familiei cu copii, precum și al minorului neînsoțit, de toate măsurile de *asistență socială* acordată copiilor cetățeni ai RM;
- h) de a beneficia de un tratament identic cu cel acordat cetățenilor RM în ce privește *libertatea de a profesa propria religie și de a da educație religioasă copiilor*;
- i) *de a se bucura, în sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală*, de aceleași drepturi ca și cetățenii RM în condițiile stabilite de legislația în vigoare;
- j) *de a i se proteja datele personale și orice alte detalii în legătură cu cazul său*;
- k) *de a avea acces liber în instanță de judecată și la asistență administrativă*;
- l) *de a nu fi returnat sau expulzat*, cu excepția cazurilor prevăzute de Legea 270/2008;
- m) *de a fi cazat în centrul de cazare* a persoanelor socialmente vulnerabile, pe o perioadă determinată;
- n) *de a participa, la solicitare, la programe de integrare socială*;
- o) *de a beneficia de ajutor bănesc*, în cazul în care sunt lipsiți de mijloace de existență, în mărimea și în modul stabilite de Guvern, pe o perioadă de *6 luni* cu condiția: a) depunerii unei cereri; b) asumării unui angajament de rambursare a sumei primite; c) existenței disponibilităților financiare ale statului;
- p) *de a obține, la solicitare, document de călătorie* care să îi permită deplasarea în afara teritoriului RM, cu excepția cazurilor când este periclitată securitatea națională sau ordinea publică a RM. Deci, este un drept subiectiv relativ al beneficiarului de protecție internațională. Documentul de călătorie se eliberează refugiatului pe un termen de *până la 2 ani*, care nu va depăși termenul de valabilitate al buletinului de identitate. Totuși, legiuitorul nu este consecvent în art. 37 al Legii 270/2008, deoarece prevede că refugiatului i se eliberează buletin de identitate pe un termen determinat de *5 ani*. Beneficiarului de protecție umanitară i se eliberează buletin de identitate și document de călătorie pe un termen determinat de *un an*.
- r) *dreptul la repatriere voluntară*, adică la întoarcere benevolă a refugiatului în țara sa de origine, având caracter voluntar, exprimat în scris, cu informarea privind situația, condițiile din țara lui de origine, cu garanții privind siguranța și nelezarea demnității lui în țara de origine, având document de călătorie.

Prin *Hotărârea Guvernului RM nr. 655 din 08.09.2011* a fost aprobată *Strategia națională în domeniul migrației și azilului pentru anii 2011-2020*. În pct. 22 al Strategiei s-a constatat că RM dispune de instrumente juridice și instituționale de funcționare a sistemului de azil, în mare parte racordate la cerințele dreptului internațional. Legislația RM determină modul de acordare a unei forme de protecție (statut de refugiat, protecție umanitară, protecție temporară). Numărul solicitanților de azil sau a beneficiarilor unei forme de protecție nu este unul dintre cele mai pronunțate pentru RM, însă importanța instituției azilului va fi în creștere și va capătă un tot mai pronunțat caracter mixt odată cu intrarea României în spațiul Schengen. În

perspectivă, Guvernul cere o delimitare a cazurilor de solicitare a unei forme de protecție reală pentru persoanele intrate în țară de cazurile când cetățenii străini aflați în țară solicită asemenea statut în mod nejustificat. Realizarea obiectivelor strategice în domeniul azilului urmează să asigure un echilibru între păstrarea deplină a drepturilor refugiaților și solicitanților de azil și menținerea calității deciziilor, în condițiile soluționării rezonabile a cererii de azil [3].

Bibliografie:

1. *Legea nr. 270 din 18.12.2008 privind azilul în Republica Moldova*. Pe: www.legis.md.
2. *Legea nr. 274 din 27.12.2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova*. Pe: www.legis.md.
3. *Hotărârea Guvernului R. Moldova nr. 655 din 08.09.2011 privind aprobarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2020)*. Pe: www.legis.md.